

Олена Зінченко

к.е.н., доцент

Анастасія Лук'янова

студентка

Київський національний університет технологій та дизайну

КЛАСИФІКАЦІЯ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ДЛЯ ПОТРЕБ ОБЛІКУ

Суттєве місце у стратегічній діяльності підприємства мають проблеми ефективного формування, раціонального використання та управління власним капіталом.

Питання формування власного капіталу є предметом наукових досліджень, їх вивченню приділяється достатня увага вітчизняних і зарубіжних вчених-обліковців. Проте, дана ділянка є актуальною та потребує подальшого вивчення, оскільки власний капітал займає важливу складову серед джерел формування ресурсів підприємства. З огляду на важливість власного капіталу для підприємства його облік має досить велике значення.

Згідно з національним П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», власний капітал – це частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань [1].

Таблиця 1 - Поняття власного капіталу

Назва джерела	Визначення
1	2
Бандурка О.М., Коробов М.Я., Орлов П.І., Петрова К.Я./ Фінансова діяльність підприємства: Підручник. – 2-ге вид., перер. та доп. – К.: Либідь, 2002. –384 с.	Власний капітал – це фінансові ресурси, які вкладені підприємством для організації та фінансування господарської діяльності.
Бутинець Ф.Ф./ Бухгалтерський фінансовий облік: Підручник для студентів спеціальностей «Облік і аудит» вищих навчальних закладів. – 5 видання – Житомир: ПП „Рута”, 2003 – 628 с.	Власний капітал – це загальна вартість засобів підприємства, які належать йому на правах власності та використовуються ним для формування його активів.
Гарасим П.М., Журавель Г.П., Хомир П.Я./Курс фінансового обліку: Навчальний посібник. – К.: Знання, 2007. – 566 с.	Власний капітал – це частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань.
Зубілевич С.Я., Кравченко Ю.І., Прокопенко О.О. та ін./ Посібник з бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності підприємствами України. – Видання 3-тє, перер. та доп. – К.: „Укрпапір”, 2002. - 473 с.	Власний капітал – це сума власних коштів підприємства, що є результатом його діяльності чи отримана від власників або учасників підприємства у вигляді внесків, придбаних акцій, паїв.
Зятковський І.В./ Фінанси підприємств: – Навчальний посібник. - – 2-ге вид., перер. і доп. – К.: Кондор, 2003. – 364 с.	Власний капітал – це вкладення в активи, які перебувають у розпорядженні підприємства, достатні для виконання господарської та фінансової діяльності й отримання прибутків.

1	2
Іващенко В.І., Болюх М.А./ Економічний аналіз господарської діяльності. – К.: ЗАТ „НІЧЛАВА”, 2001. – 204 с.	Власний капітал – це сума статутного капіталу, резервів та нерозподіленого прибутку.
Коблянська О.І./ Фінансовий облік: Навчальний посібник. – 2-ге вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2007. – 471 с.	Власний капітал – це частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань.
Кулішов В.В./ Економіка підприємства: теорія і практика. Навчальний посібник. – 3-ге вид. – К.: Ніка-Центр Ельга, 2004. – 216 с.: іл.	Власний капітал – це готівка та інші кошти, вкладені в підприємство для того, щоб розпочати або продовжити господарську діяльність.
Савицька Г.В./ Економічний аналіз діяльності підприємства: Навчальний посібник. – 3-ге вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2007. – 668 с.	Власний капітал – це засоби, які є в розпорядженні суб'єкта господарювання для здійснення діяльності з метою одержання прибутку.
Слав'юк Р.А./ Фінанси підприємств: – Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 460 с.	Власний капітал – це власні джерела фінансування підприємства, які без визначення строку повернення внесені його засновниками (учасниками) або залишені ними на підприємстві із чистого прибутку.

В МСБО відсутнє визначення «власний капітал», аналогом в зарубіжній практиці є поняття «чисті активи» (net assets). Рекомендації оцінки та відображення у фінансовій звітності інформації, щодо елементів капіталу за МСФЗ наведено в табл. 2.

Таблиця 2 - Характеристика елементів власного капіталу згідно МСФЗ [2]

Визначення	Назва стандарту
Визначення капіталу	Концептуальні основи (Framework), «Принципи підготовки фінансової звітності»
Характеристика капіталу та його відмінність від зобов'язань	МСФЗ (IFRS) 7, «Фінансові інструменти: розкриття» Інтерпретації МСФЗ (IFRIC) 2, «Частки участі в кооперативах і подібних фінансових інструментах»
Відображення в складі капіталу зміни вартості окремих видів активів, а також відстрочені податки, пов'язані з цим	МСБО (IAS) 12, «Податки на прибуток»
	МСБО (IAS) 16, «Основні засоби»
	МСБО (IAS) 38, «Нематеріальні активи»
	МСБО (IAS) 39, «Фінансові інструменти: визнання та оцінка»
Відображення в складі капіталу результатів змін облікової політики та виправлення помилок	МСФО (IAS) 8, «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки»
Відображення в складі капіталу результатів змін курсової різниці	МСФО (IAS) 21, «Вплив змін валютних курсів»
Розкриття інформації щодо власного капіталу у фінансовій звітності підприємства	МСБО (IAS) 1, «Подання фінансових звітів»
	МСФЗ (IFRS) 7, «Фінансові інструменти: розкриття»
	Інтерпретації МСФЗ (IFRIC) 2, «Частки участі в кооперативах і подібних фінансових інструментах»

Власному капіталу притаманні такі характеристики:

він є основним фактором виробництва;
характеризує фінансові ресурси підприємства, що приносять прибуток;
є основним джерелом формування добробуту власників;
є головним показником ринкової вартості підприємства;
його динаміка є важливим "барометром" рівня ефективності господарської діяльності підприємства.

У складі власного капіталу передбачено [3, п. 4.20–4.23]:

кошти, унесені акціонерами (зареєстрований або статутний капітал);
нерозподілений прибуток;
резерви, які відображають асигнування нерозподіленого прибутку. У міжнародній практиці виділяють нормативні резерви, регламентовані законодавством (зокрема, в Україні таким є резервний капітал) та ненормативні (створені на підставі рішення власників, наприклад, фонди соціального чи виробничого розвитку підприємства);
резерви, які відображають коригування збереження капіталу (наприклад, суми дооцінок або сума емісійного доходу).

Класифікація власного капіталу за джерелами утворення (рис.1).

Порядок відображення операцій в обліку зі складовими власного капіталу доцільно розглядати за його елементами. Складові власного капіталу є не стандартними і можуть містити різні елементи, що визначається політикою розвитку підприємства. Рішення щодо формування складових власного капіталу впливає на його оцінку, яка є справедливою вартістю. Вона використовується для визначення величини внесків засновників до зареєстрованого (статутного) капіталу; розрахунку суми дооцінки необоротних активів, яка відображається у складі додаткового капіталу; приведення балансової вартості активів і зобов'язань до справедливої, яка на кінець періоду може бути меншою від зафіксованої в бухгалтерському обліку.

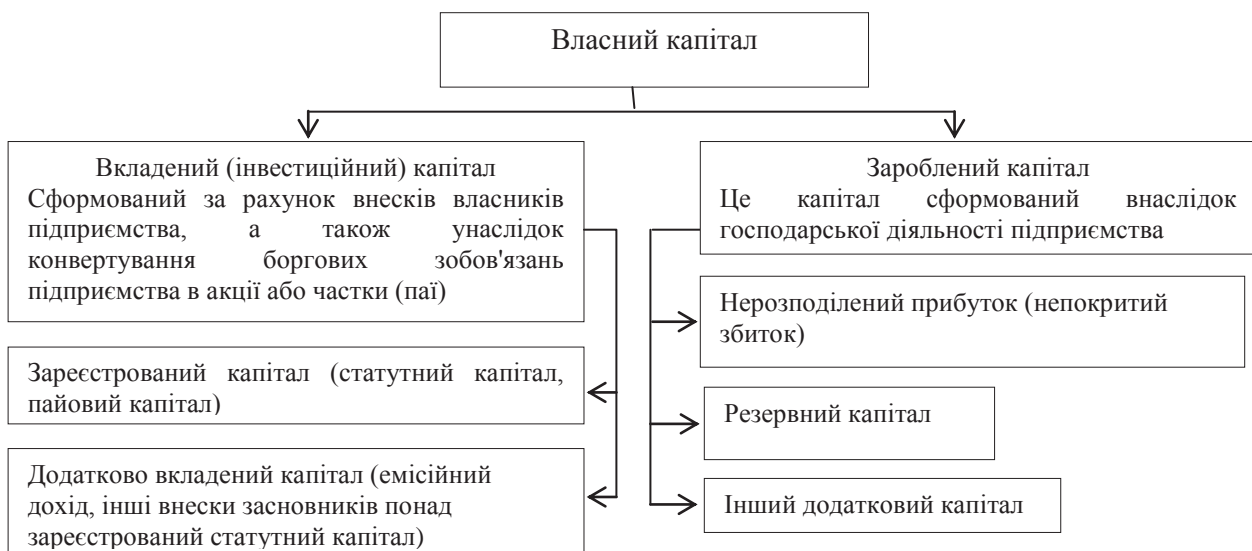

Рисунок 1 - Складові власного капіталу з національними П(С)БО

Власний капітал для цілей бухгалтерського обліку класифікують за формою та рівнем відповідальності.

Для обліку власного капіталу Планом рахунків передбачено синтетичні рахунки, зокрема: зареєстрований (пайовий) капітал, капітал у дооцінках, додатковий капітал, резервний капітал, нерозподілені прибутки (непокриті збитки), вилучений капітал, неоплачений капітал, забезпечення майбутніх витрат і платежів, цільове фінансування і цільові надходження, страхові резерви.

Формування облікового процесу власного капіталу є складним процесом, який залежить від структури власного капіталу і передбачає питання облікової політики, організаційних ознак діяльності підприємств та інформаційного забезпечення емітентів цінних паперів, що безпосередньо є основою обліку власного капіталу.

Власний капітал є однією з фундаментальних економічних категорій, сутність якої вже вивчається довгий час. Крім того, власний капітал є підставою для будь-якої господарської діяльності і найважливішою складовою фінансового стану підприємства. Тому, правильне ведення обліку власного капіталу безпосередньо займає суттєву роль у стосунках між власниками підприємства.

Література:

1. Національне П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджено наказом МФУ від 07.02.13 р. № 73. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.nibu.factor.ua/ukr/info/instrbuh/npsbu1/>
2. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://prou4ot.inf>
3. Концептуальна основа фінансової звітності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>

Олена Зінченко

к.е.н., доцент

Яна Гірічева

магістрант

Київський національний університет технологій та дизайну

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ ОБЛІКУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

На сьогодні суттєвим етапом господарської діяльності, який є кінцевим процесом кругообігу капіталу реалізація готової продукції внаслідок чого визначається фінансовий результат підприємства. Реалізація готової продукції є найважливішим джерелом доходів, тому на підприємстві особливе місце займає її облік. Оскільки від якості обліку залежить правильне визначення прибутку підприємства.